

לעגל. ולצד הקדשה עשה, ולצד הקדשה קרא ואמר. וזו הרפואה שהקדים, שאמלא עשה את זה, לא עמד העולם על מקומו, ועם כל זה לא שכף רגזו מאהרן, אף על גב שלא התכונן לרע.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, אהרן, שני המכשפים הללו משכו אותך למה שרצו, חייך ששני בניך יפלו, ועל החטא הזה ימותו (ובחטא הזה הם יתפסו). זהו שכתוב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו. מה זה להשמידו? אלו בניו, כמו שנאמר (עמוס ב) ואשמיד פרוו מפעל, שפריו של אדם אלו הם בניו.

בא וראה, אהרן שם את אותו מזבח לפניו, והעגל שב לאחוריו. בניו שמו את הצד האחר לפניו, וצד הקדשה חזר לאחור, שכתוב (ויקרא י) ויקריבו לפני ה'. לפני ה' שמו. נתפסו בחטא הזה.

אהרן חשב, שבינתיים יבא משה, ולכן את אותו מזבח לא הרס משה, שאלו היה כמו שחושבים בני אדם, הדבר הראשון שהצטרף משה - לנתח את אותו מזבח היה צריך, כמו שהתנבא הנביא עדו על המזבח בבית אל, ונבואתו על אותו מזבח היתה. אבל כאן היה דבר אחר כמו שנתבאר. וכתוב ויקח את העגל אשר עשו, ולא כתוב וינתח את המזבח.

בא וראה, ויקרא אהרן - הוא הכריז בקול ואמר. כתוב כאן ויקרא ויאמר, וכתוב ביונה ויקרא ויאמר. מה שם הכריז לדין, אף כאן הכריז לדין. חג לה' מחר, נבא נבואה באותה רוח של מזבח, שעתידי הדין לשרות עליהם. חג לה', לעשות ככם דין. ושלשה דינים היו: אחד, ויגף ה' את העם. ואחד בבני לוי, ואחד

לעגל. ולסטר קדשה עבד, ולסטר קדשה קרא ואמר. ודא אסוותא אקדים, דאלמלא דעבד דא, לא קאים עלמא על קיומיה, ועם כל דא, לא שכיף רוגזיה מאהרן, אף על גב דלא אתכוון לביש.

אמר ליה קדשא בריך הוא, אהרן, תרין חרשין אלין משכו לך למה דבעו. חייך, תרין בנך יפלו, ועל חובא דא יתפסקון (כ"א ובחובא דא יתפסון) הדא הוא דכתיב, (דברים ט) ובאהרן התאנף יי' מאד להשמידו. מאי להשמידו. אלין בנוי, כמה דאת אמר (עמוס ב) ואשמיד פרוו מפעל, דפרי דבר נש בנוי אינון.

תא חזי, אהרן שוי ליה לההוא מזבח לפניו, ועגלא תב לאחורא. בנוי שווי לסטר אחרא לפניו, וסטר קדשה אהדר לאחורא, דכתיב, (ויקרא י) ויקריבו לפני יי', לפני יי' שווי. אתפסו בחובה דא.

אהרן חשב, דבין בך ייתי משה, ועל דא ההוא מזבח לא סתיר ליה משה, דאילו הוה כמה דחשבין בני נשא, מלה קדמאה דאבעי למשה, לנתצא לההוא מזבח אצטריך, כמה דנבי עדו על מזבח דבית אל, ונבואתיה על ההוא מזבח הוה. אבל הכא מלה אחרא הוה כמה דאתמר. וכתוב, ויקח את העגל אשר עשו, ולא כתיב וינתח את המזבח.

תא חזי ויקרא אהרן. אכריז איהו בקלא ואמר. כתיב הכא ויקרא ויאמר, וכתוב ביונה (יונה ג) ויקרא ויאמר, מה להלן פריז לדינא, אוף הכא כריז לדינא. חג ליי' מחר, נבי נבואה בההוא רוח דמזבח, דזמין דינא לשריא עלייהו. חג ליי', למעבד בכו דינא. ותלת דינין הוו, חד, ויגוף יי' את העם. וחד,

שֶׁהִשְׁקָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהִינּוּ חָג
שֶׁל בְּנֵי לִוִי. לֵה' - שְׁוִיגֶף ה'. מִחֵר
- שֶׁהִשְׁקָה אוֹתָם מִשָּׁה. וְלָנוּ
בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, וְלִמְחֵר נִמְצְאוּ
נִפְחָחִים וּמְתִים. וְאוֹתָם הַמֵּים הֵיוּ
מְכֻשְׁפִּים בְּמַעֲיָהֶם כָּל הַלַּיְלָה,
וּבְכִבְקֵר נִמְצְאוּ מְתִים, וְלָכֵן חָג לֵה'
מִחֵר. וְכָל הַרְפוּאָה שֶׁעָשָׂה אֶהְרֹן,
מִשׁוּם שִׁפְתוֹב וַיִּכֵּן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

בא וראה, (אותו מזבח של קדושה היה)
שִׁפְתוֹב וַיִּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת,
וְאֵלּוּ מִזְבֵּחַ לֹא כְּתוּב. שֶׁהָרִי אֶהְרֹן
יִדְעָה הִיָּה יוֹדֵעַ שִׁפְתוֹב (שמות כב)
זָבַח לְאֱלֹהִים יַחֲרֵם בְּלִתי לֵה'
לְבָדוֹ, וְדָאִי נִצַּל אֶהְרֹן בְּעֵצָה
טוֹבָה שֶׁהִנְחִיג לְנַפְשׁוֹ, וְהַכֵּל
בְּרִצּוֹן שֶׁלֵּם טוֹב, שֶׁלֹּא הִתְפַּוֵּן
לְרַע.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבִא, וְדָאִי
כֶּף הוּא, וַיִּשְׂרָאֵל לֹא הִיוּ. אָבֵל
יִרְבְּעָם שֶׁעָשָׂה עֲגָלִים, הָרִי
יִשְׂרָאֵל הִיוּ, וְעֵגֶל עָשׂוֹ. אָמַר לוֹ,
וְדָאִי, וּפְרָשׁוּהָ, אָבֵל יִרְבְּעָם חֲטָא
וְהַחֲטִיא, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ.
שְׂוֵדָאִי חֲטָא רַע עָשָׂה, וּבַמְלָכוֹת
חֲטָא.

אָמַר יִרְבְּעָם, הָרִי וְדָאִי שֶׁהָרִי צַד
הַקְּדוּשָׁה לֹא שׁוֹרָה אֵלָּא רַק בְּלֵב
כָּל הָעוֹלָם, וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֲנִי לֹא
יְכוֹל לְמַשֵּׁךְ אֶת אוֹתוֹ הַצַּד לְכָאֵן,
מָה אַעֲשֶׂה? מִיד - (מלכים א-יב)
וַיִּזְעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וַגּוֹ'. נִטַּל עֲצָה
רַעָה. אָמַר, הָרִי הַצַּד הָאֲחֵר
שֶׁנִּמְשָׁךְ מִיד לְכָל מְקוֹם, וְכָל שֶׁפָּן
בְּאֶרֶץ הַזֶּה, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לְשֵׁרוֹת
בְּתוֹכָהּ, אָבֵל לֹא יְכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ
אֵלָּא רַק בְּדַמּוֹת שֶׁל שׁוֹר.

שְׁנֵי עֲגָלִים לָמָּה? אֵלָּא אָמַר
יִרְבְּעָם, (במצרים ובמדבר) בְּמִדְבַּר הִיוּ
אוֹתָם מְכֻשְׁפִים, שִׁפְתוֹב (יחזקאל כב)
בְּשׁוֹר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם. (לֹא אוֹתָם
מִצְרַיִם, אֵלָּא) כָּאֵן אוֹתָן שִׁפְתֵי רוּחֹת

בְּכַנֵּי לִוִי. וְחָד, דְּאִשְׁקִי לְכַנֵּי יִשְׂרָאֵל. וְהִינּוּ
חָג דְּכַנֵּי לִוִי. לִיָּי, דְּוִיגוֹף יִי'. מִחֵר, דְּאִשְׁקִי
לוֹן מִשָּׁה. וּבִיתוֹ בְּהֵוָה לִילֵיא, וְלִמְחֵר
אִשְׁתְּכַחוּ נְפִיחִין וּמְתִין. וְאִינּוֹן מִיִּין הֵוֹ
מְכֻשְׁפִין בְּמַעֲיָהוֹן כָּל לִילֵיא, וּבְצַפְרָא
אִשְׁתְּכַחוּ מְתִין, וְעַל דָּא חָג לִיָּי מִחֵר. וְכָל
אִסּוּתָא דְעַבְד אֶהְרֹן, בְּגִין דְּכְתִיב וַיִּכֵּן מִזְבֵּחַ
לְפָנָיו.

הוא חזי, (הוא מזבח וקדושה הוא) דְּכְתִיב וַיִּרְא אֶת
הָעֵגֶל וּמַחֲלוֹת, וְאֵלּוּ מִזְבֵּחַ לֹא כְתִיב.

דְּהָא אֶהְרֹן מְנִדַע הָוָה יָדַע, דְּכְתִיב, (שמות כב)
זָבַח לְאֱלֹהִים יַחֲרֵם בְּלִתי לִיָּי לְבָדוֹ, וְדָאִי
אִשְׁתְּזִיב אֶהְרֹן פְּעִיטָא טְבָא דְדָבָר לְנַפְשִׁיהָ,
וְכִלָּא בְּרַעוּתָא שְׁלִים טָב, דְּלֹא אִתְּפִוִּין לְבִישׁ.

אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבִא וְדָאִי הָכִי הוּא,
וַיִּשְׂרָאֵל לֹא הֵוֹ. אָבֵל יִרְבְּעָם דְּעַבְד
עֲגָלִין, הָא יִשְׂרָאֵל הֵוֹ, וְעֵגֶל עַבְדוֹ. אָמַר לִיה
וְדָאִי, וְאוּקְמוּהָ, אָבֵל יִרְבְּעָם חֲטָא וְהַחֲטִיא,
וְלֹא כְּמָה דְאָמְרוּ. הוֹדָאִי חוֹבָא בִישָׂא עַבְד
וּבַמְלָכוֹת חֲטָא.

אָמַר יִרְבְּעָם, וְדָאִי יָדַענָא דְהָא סְטֵר קְדוּשָׁה
לֹא שְׂרִיא, אֵלָּא בְּלָבָא דְכָל עֲלָמָא, וְדָא
יְרוּשָׁלַיִם. אָנָּא לֹא יְכִילְנָא לְאִמְשָׁכָא לְהֵוָה
סְטֵר הָכָא, מָה אַעֲבִיד. מִיד (מלכים א יב) וַיִּזְעַץ
הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וַגּוֹ'. נִטַּל עִיטָא בִישָׂא, אָמַר הָא
(דף קצ"ג ע"ב) סְטֵרָא אַחֲרָא, דְּאִתְּמַשְׁכָּא מִיד לְכָל
אַתְר. וְכָל שֶׁפָּן בְּאַרְעָא דָּא, דְּתִיאוּבְתִיהָ
לְאִשְׂרָאֵה בְּגוּיָה, אָבֵל לֹא יְכִילָא לְאִתְּלַבֵּשָׂא
אֵלָּא בְּדִיוּקְנָא דְשׁוֹר.

תְּרִין עֲגָלִים אָמַי. אֵלָּא אָמַר יִרְבְּעָם, (ס"א
במצרים ובמדבר) בְּמִדְבַּר הֵוֹ אִינּוֹן חֲרִשִּׁין,
דְּכְתִיב, (יחזקאל כב) בְּשׁוֹר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם. (ס"א לֹא אִינּוֹן

מִצְרַיִם אֵלָּא) הָכָא, אִינּוֹן תְּרִין רוּחִין בִישִׁין, יִתְלַבְּשׁוּ כְדָקָא חֲזִי לוֹן, דְּכַר